

Erasmus MC

Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Opleiding

Arts voor Verstandelijk Gehandicapten

Een nieuw en bijzonder vakgebied

In 2000 heeft de Minister van VWS het vakgebied 'medische zorg voor verstandelijk gehandicapten' als zelfstandig specialisme aangewezen. Als je de opleiding voor dit vak met succes hebt gevolgd, kun je je 'arts voor verstandelijk gehandicapten' (AVG) noemen.

De opleiding voor dit bijzondere specialisme is ondergebracht bij de afdeling Huisartsgeneeskunde van ErasmusMC te Rotterdam. Het is een driejarige academische beroepsopleiding voor artsen en bestaat uit een combinatie van werken en leren in de zorg voor verstandelijk gehandicapten. De opleiding wordt aangevuld met stages in de aanpalende overige medische disciplines.

Een apart specialisme

De medische zorg voor verstandelijk gehandicapten heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een apart specialisme. In eerste instantie gebeurde dit vooral op basis van praktische ervaringen. De laatste jaren gaan we echter in toenemende mate uit van wetenschappelijk onderzoek.

Medische zorg voor verstandelijk gehandicapten onderscheidt zich van andere specialismen door de volgende kenmerken:

- het is gericht op de specifieke doelgroep van mensen met een verstandelijke handicap
- bij deze groep is sprake van een veelvoud aan oorzaken van de verstandelijke handicap, leidende tot verschillende gezondheidsproblematiek
- er doen zich bij hen regelmatig meervoudige complexe stoornissen voor
- ziekten en aandoeningen kennen een andere epidemiologie
- er is vaak sprake van een bijzondere presentatie van klachten
- de zorg is longitudinaal en multidisciplinair van karakter
- er doen zich - bij een vaak meervoudige hulpvraag - uitzonderlijke diagnostische en therapeutische problemen voor; er is immers in wisselende gradaties sprake van handelings- en wilsonbekwaamheid
- de zorg houdt rekening met de leefomgeving van de cliënt, gevormd door ouders of wettelijke vertegenwoordigers en begeleiders

Een veranderde 'instelling'

Over mensen met een verstandelijke handicap wordt tegenwoordig anders gedacht dan vroeger. Maatschappelijk zijn ze – terecht – veel meer geaccepteerd. In de zorg komt dat beeld ook duidelijk tot uiting. Er doen zich ingrijpende vernieuwingen voor. Bijvoorbeeld het feit dat deze mensen steeds minder in een instelling begeleid worden, maar veel vaker in kleine woningen in de wijk. Ze maken daar zoveel mogelijk gebruik van normale gemeenschapsvoorzieningen en krijgen specialistische ondersteuning waar nodig. Er zit dus veel afwisseling, dynamiek en vooral ook groei in de zorg voor verstandelijk gehandicapten.

Op de praktijk gericht

Zoals gezegd, duurt de academische beroepsopleiding tot AVG drie jaar. De didactische uitgangspunten van de opleiding zijn gebaseerd op moderne onderwijskundige principes, zoals probleemoriëntatie en zelfwerkzaamheid. Je bent als arts in opleiding vooral zelf verantwoordelijk voor je leerproces. De vormgeving van de opleiding komt overeen met de huisartsopleiding en verpleeghuisartsopleiding.

We werken met verschillende onderwijskundige vormen, zoals groepsonderwijs, leergesprekken, video-analyses, cursorisch onderwijs, supervisie, intervisie, literatuurstudie en het houden van presentaties. Deze opleiding geeft je de gelegenheid om ervaringen met de zorg op te doen in de praktijk en daarop te reflecteren. Tegelijkertijd leer je nieuwe - voor het specialisme relevante - leerstof te verwerven en je communicatieve en technische vaardigheden te vergroten.

Hoe zien die drie jaar eruit?

Het curriculum bestaat uit drie blokken van elk twaalf maanden. In het eerste blok loop je als AVGIO (*arts voor verstandelijk gehandicapten in opleiding*) stage in een erkende opleidingsinstelling voor zorg voor verstandelijk gehandicapten. Onder supervisie leer je met toenemende zelfstandigheid de verantwoordelijkheid voor de patiëntenzorg kennen. Gemiddeld drie maal per maand is er op maandag een terugkomdag in ErasmusMC.

Het tweede blok bestaat uit stages in aanpalende disciplines, zoals bijvoorbeeld klinische genetica, neurologie en psychiatrie. De medische onderwerpen van het instituutsonderwijs in deze periode worden meestal samen met de

stagebegeleiders van de aanpalende disciplines vormgeven.

Het derde blok vindt weer plaats vanuit een erkende opleidingsinstelling voor zorg voor verstandelijk gehandicapten. Dit is de laatste fase naar een zelfstandige beroepsuitoefening. Naast de intramurale zorgverlening leer je als AVG vooral ook te functioneren in andere vormen van zorg, zoals extramurale advisering, begeleiding en behandeling. In toenemende mate zal immers de AVG diensten verlenen aan mensen met een verstandelijke handicap die niet (meer) in een instelling wonen.

Ook de diepte in

Het instituutsonderwijs richt zich in het derde jaar (drie dagen per maand) op complexere problematiek en consultatie. Gedurende de hele opleiding staan (enkele malen) blokken van aaneengesloten dagen van instituutsonderwijs op het programma, bijvoorbeeld een cursus wetenschappelijke vorming, een hartcursus en een cursus etiologische diagnostiek.

Tijdens de 40 tot 55 terugkomdagen per jaar komen o.a.

de volgende onderwerpen aan de orde: algemene (huisarts)geneeskundige kennis en vaardigheden, epidemiologie/preventie/diagnostiek, co-morbiditeit, multidisciplinair werken, kennis van organisatie van de zorg, consultatievaardigheden, kwaliteitszorg, ethiek, wetgeving en gezondheidsrecht. Wetenschappelijke vorming, waaronder richtlijnontwikkeling, medical audits en het doen van een leeronderzoek krijgt veel aandacht en daarnaast maken communicatieve en technische vaardigheidstrainingen deel uit van je opleiding. Ook de AVG-opleiders uit de opleidingsinstellingen bezoeken ErasmusMC voor scholing. Gemiddeld een keer per maand wordt daar vooral aandacht besteed aan de didactische scholing van deze opleiders. Verder bieden we hen thematisch onderwijs.

Hoe verloopt de aanmelding

ErasmusMC maakt enkele maanden voor de start van de opleiding in Medisch Contact en het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde de namen bekend van de opleidingsinstellingen waarmee wij samenwerken.

Deze instellingen stellen de opleidingsplaats voor de

AVG open voor sollicitatie. Zij starten de procedure voor werving van een kandidaat AVGIO. Na selectie van een kandidaat door de opleidingsinstelling wordt deze voorgedragen aan de AVG-opleiding van ErasmusMC. De selectiecommissie nodigt jou als kandidaat- AVGIO uit voor een gesprek waarin je geschiktheid voor de opleiding beoordeeld wordt. De opleiding gaat pas van start als het opleidingsinstituut met de voorgedragen kandidaat akkoord is en alle betrokken partijen de opleidingsovereenkomst hebben ondertekend.

Wat maakt je nou tot een goede AVG?

Met alleen het volgen van de opleiding tot arts voor verstandelijk gehandicapten ben je er nog niet. Veel moet ook van binnenuit komen. Want voor dit werk zijn ook karaktereigenschappen nodig als geduld, flexibiliteit, enthousiasme en inlevingsvermogen in mensen met een verstandelijke handicap. Je moet het leuk en boeiend vinden om bepaalde zaken uit te puzzelen. Je gaat makkelijk, soepel en vriendelijk met mensen om. En, ook niet geheel onbelangrijk bij zo'n nieuwe opleiding, je moet de pioniersmentaliteit hebben om hier een prachtig vak van te maken!

*Ook opleidingsinstellingen kunnen zich aanmelden
Instellingen voor verstandelijk gehandicapten
kunnen zich bij de HVRC aanmelden als potentiële
opleidingsinstelling. De staf van de AVG-opleiding
beoordeelt of uw instelling daarvoor geschikt is.
De HVRC stelt vervolgens door middel van een
visitatie de geschiktheid als opleidingsinstelling
formeel vast.*

In het besluit van de CHVG 1-1999 en CHVG 2-1999 zijn de eisen die gesteld worden aan een opleidingsinstelling en aan de AVG-opleider omschreven. Deze eisen kunt u opvragen bij de CHVG te Utrecht, de AVG-opleiding en inzien op de website van de beroepsvereniging NVAVG (: www.nvaz.nl (m.i.v.2003: www.nvavg.nl))

Nog wat praktische punten

De wekelijkse terugkomdag vindt plaats op maandag op de afdeling huisartsgeneeskunde/AVG-opleiding van ErasmusMC Rotterdam.

De AVGIO treedt in dienst bij de opleidingsinstelling voor de duur van drie jaar. De aanstelling vindt plaats in de aanloopschaal van schaal 65, salarisniveau 32. Het gaat hier om een 0,8 aanstelling, uitgaande van de thans geldende 38-urige werkweek. De overige arbeidsvoorwaarden zijn conform de CAO- Gehandicaptenzorg.

De opleiding wordt bij voorkeur full-time gevolgd, doch part-time is onder voorwaarden mogelijk.

Aan de inschrijving van artsen in het register van arts voor verstandelijk gehandicapten in opleiding zijn eenmalige kosten verbonden. Dit geldt ook voor de definitieve inschrijving in het register van AVG's.

Het kostenplaatje voor de instellingen

Voor de formele erkenning als opleidings-instelling worden eveneens kosten in rekening gebracht. De hoogte van de tarieven kunt u opvragen bij de HVRC.

Per toegewezen opleidingsplaats ontvangt de opleidingsinstelling via de lokale zorgkantoren een budgetvergoeding die is opgebouwd uit de kostenposten: vergoeding tijd opleider, vergoeding niet-productieve arbeidstijd AVGIO en het aan ErasmusMC af te dragen collegegeld. Deze kosten worden niet volledig vergoed, u dient rekening te houden met een eigen bijdrage.

Uit eigen budget financiert u als opleidingsinstelling in eerste instantie de kosten van de productieve arbeid van de AVG-in opleiding. Gemiddeld bedraagt deze over de drie opleidingsjaren 0.4 fte. Verder zijn er overheadkosten zoals materiële kosten en personeelskosten (werkkamer, computer etc).

Adressen en telefoonnummers

AVG-opleiding

Afdeling Huisartsgeneeskunde

ErasmusMC Rotterdam

Dr. Molewaterplein 50

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

010-4089350

avg@hag.fgg.eur.nl

---

*Huisarts en Verpleeghuisarts-
registratiecommissie (HVRC)*

Lohmanlaan 103

Postbus 20054

3502 LB Utrecht

030-2823358

---

*Nederlandse Vereniging van
Artsen voor Verstandelijk
gehandicapten
(NVAVG, voorheen NVAZ)*

Wetenschappelijk Secretariaat

FMWV/Secretariaat NVAVG

Josephine Nefkens Instituut

ErasmusMC Rotterdam

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

010-4088366

Colofon

Redactie
M.M. Meijer

Fotografie
I. van den Broek
M. Dekker
H.E. Vink

Vormgeving & druk
Argus, Rotterdam

*Foto's gepubliceerd met
schriftelijke toestemming*